

Nieuwsbrief no. 2, Wandeling “Langs 77 Grote Kerken in Nederland”.

Donderdag 24 maart 2011

Na het lopen van de etappes Drachten-Burgum en Burgum-Leeuwarden heb ik op 24 maart in de Grote Kerk van Leeuwarden een ontmoeting met dhr. Bernard van Haersma Buma, oud-

burgemeester van Workum en Sneek. Bijzonder is zijn verhaal over zijn familienaam, die eigenlijk Buma is. Hij vertelt: “Later is de naam Van Haersma, bekend uit Oudega/Smallingerland en Buitenpost er bijgekomen. De familie Van Haersma stierf uit. De familie Buma heeft toen die naam erbij genomen, eerst als voornaam. Mijn overgrootvader werd gedoopt met de voornamen Sybrand van Haersma. Daarna is deze naam bij koninklijk besluit tot achternaam gepromoveerd. En zo komt het dat onze

familienaam nu Van Haersma Buma is.”

Even terug naar Drachten: De Van Haersmabank in de Grote Kerk van Drachten is van dezelfde familie.

Dhr. Van Haersma Buma is opgegroeid in een burgemeestergezin met vier kinderen. Hij was de oudste naast drie jongere zussen. De waarden die hij meekreeg en waar hij ook voor wil staan zijn liefde, fatsoen, recht en aandacht voor anderen. “Ik wilde burgemeester worden omdat ik in de voetsporen van mijn vader wilde gaan. Het mooie aan het burgemeestersvak was dat ik een algemene functie had waarbij ik met iedereen te maken kreeg en mij voor de hele gemeente kon inzetten. Daarbij wilde ik me laten leiden door mijn spirituele motivatie. Ik ben een man van harmonie. Dat hangt samen met mijn christelijk historische waardenstelsel. Bij een patstelling in de besprekingen probeer ik er toch uit te komen of door een beslissing uit te stellen of door gemeenschappelijke elementen te zoeken uit totaal verschillende opvattingen.”

Op mijn vraag wat het mooiste is dat hij in zijn loopbaan heeft meegemaakt, antwoordt hij: “Aan het eind van mijn burgemeester-zijn in Sneek, bezocht de Koninklijke familie Vlieland én Sneek. Dat was in 1993, op 30 april. Iedereen in Sneek zei toen: De koningin komt afscheid nemen van de burgemeester!”

Dhr. Van Haersma Buma is erg betrokken bij de Grote Kerk van Leeuwarden. Hij voelt zich er thuis, zowel wat liturgie als wat gebouw betreft. Hij was president-kerkvoogd van de Hervormde Gemeente en hij heeft twee boeken geschreven over de Grote Kerk. Hij vertelt met veel enthousiasme over de kerk: “Weet u wel dat dit eigenlijk niet de Grote Kerk is? Dat was de kerk die vroeger, in de 12^e eeuw gebouwd is bij de Oldehove. Later (begonnen in 1300; afgemaakt in 1500) heeft men deze kerk als kloosterkerk gebouwd en Grote Kerk genoemd. Hij was van de Dominicaner orde. Een afgietsel van het beeldje van Dominicus, dat ingemetseld is in de buitenmuur van de Dominicuskerk te Leeuwarden, hangt aan een pilaar in de Grote Kerk.”

Er is zomaar een uur voorbij. En dan is er koffie. De gastvrijheid van de aanwezige leden van de kerkenraad is geweldig. Met een avondgebed sluiten we de bijeenkomst af.

Vrijdag 25 maart 2011

Op 25 maart loop ik van Leeuwarden naar St. Jacobiparochie. Het is de wandeling van mijn familie.

Mijn vader liep hierlangs toen hij op 29 juni 1945 na tweeënehalf jaar in Duitsland te zijn geweest, ziek terugkwam in zijn geboortedorp St. Annaparochie. Op diezelfde dag gaf zijn zuster het leven aan haar eerste kind. Dat moet voor mijn pake en beppe overweldigend zijn geweest: op dezelfde dag kregen ze hun eerste kleinkind en hun oudste zoon terug. Mijn pake slachtte op die dag een bokje, dat hij de hele oorlogwinter in leven had gehouden. Nu werd er feest gevierd! In Stiens komt een gevoel van verwondering op: hier loop ik! Ik heb Stiens gehaald! Jarenlang bezocht ik Stiens per auto, wanneer ik een bezoek bracht aan mijn moeder in Skilhiem. De laatste keer in de nacht van 20 op 21 maart 2008, toen ze was overleden.

In Vrouwbuurstermolen stapt mijn zus uit de bus. Ze komt me halen. Samen lopen we het laatste stuk naar St. Annaparochie. Ze zegt: “Het weer is mooier dan drie jaar terug.” Hoe zo, denk ik, drie jaar terug? Zij weer: “Dat was op de begrafenis van mem.” Ik weet niet hoe het kan, maar ik vergeet die datum altijd. Gelukkig herinnert zij mij eraan. Het beeld is compleet. Mijn vader die hier liep, mijn moeder bij wie ik bij wijze van spreken nog even langsging in Stiens en mijn zus die me ophaalt.

Bij haar thuis in St. Annaparochie -ze woont in ons ouderlijk huis- heb ik een korte pauze. Daarna ga ik door naar St. Jacobiparochie, naar de Groate Kerk. Ook daar word ik hartelijk welkom geheten. De schilders en ‘lichtmensen’ leggen de laatste handen aan de restauratie, die een jaar heeft geduurd. Bijzonder om te vertellen is dat de architect Gerben Brouwer dezelfde is die ook de Grote Kerk in Leeuwarden heeft gerestaureerd. En hij heeft de plannen voor de Grote Kerk van Drachten ontworpen. Het weekend van 10 april zal de Groate Kerk van St. Jacobiparochie geopend worden.

Artikel voor de Bildtse Post, geplaatst in de krant van woensdag 30 maart 2011

Op 11 maart ben ik begonnen met mijn wandeling “Langs 77 Grote Kerken in Nederland”. Na een route over Burgum en Leeuwarden, waar ik de Grote Kerk bezoek, kom ik op 25 maart op mijn geboortegrond, St. -Annaparochie. Het is prachtig weer.

Na een korte pauze bij mijn zus en zwager, Anneke en Tjitse IJnema, loop ik de laatste vier kilometer naar St. Jabik. Mevr. Eelkje Hilarides belt ondertussen of ik al op weg ben. Dat ben ik inderdaad. Door “Het Bosch”, waar vroeger Johan Willem Friso zijn paardenstallen had, gaat het achter De Vlaswiek, het voormalige armenhuis, langs naar het westen. Na een uurtje ben ik er. Mooie foto's maken van de Groate Kerk zit er nu even niet in, want het beeld wordt gedomineerd door een hoogwerker waarop een schilder de laatste hand aan het leggen is aan de kerk. Daarna de pilaren nog en dan is de buitenkant klaar voor de opening in het weekend van 10 april.

De voordeur staat open. Ik ga naar binnen en zie een prachtig verbouwde kerk. Wat een verschil met vier jaar terug, toen ik er ook was.

Het graf van kapitein G.S. Rabi van Wezel, kapitein van het schip “Noodweer”, is in de kerk te zien. Het ligt een meter lager dan de huidige vloer. De “Noodweer” verging op 30 september 1807. Alle 41 opvarenden verdronken en werden in St.-Jacobiparochie en St. Annaparochie begraven. De kapitein kreeg een laatste rustplaats in de kerk. Hij was nog maar 33 jaar.

Ik word welkom geheten door drie leden van het bestuur van de Stichting Kultureel Sintrum De Groate Kerk: mevr. Eelkje Hilarides (voorzitter), mevr. Margriet Bree (verhuur) en dhr. Tjipke Bloemhof (algemeen bestuurslid). Ook is Klaske Wijbenga van de Stichting Jabikspaad Fryslân aanwezig.

Er is genoeg te vertellen over de Groate Kerk. Hij staat op een plek waar voorheen een kerk stond, gebouwd in 1652. Daarvoor stond er een houten kerkje.

De Groate Kerk is gebouwd in 1843. Hij is ontworpen door Thomas Romein uit Leeuwarden. Hij had gestudeerd in Parijs en ontwierp in de trend van de toenmalig ontwerpen. Het Leeuwarder gerechtshof is ook door hem ontworpen. Timmerman Van der

Mei bouwde de kerk. Aan geld was geen gebrek want er woonden rijke boeren op Het Bildt.

De Groate Kerk kreeg als eerste Bildtdorp een orgel geschonken. Dit Van Damorgel werd in 1786 gemoderniseerd en versierd met de beelden “waarheid” met de spiegel, “verlichting” met de fakkel en “vrede” met de palm. In 1988 volgde weer een restauratie. Bijzonder is dat een aantal pijpen uit het eerste orgel in het verbouwde orgel geplaatst zijn.

In 1952 is de nieuwe luidklok geïnstalleerd, nadat de Duitsers in de oorlog de oude eruit hadden gehaald. Op de nieuwe klok staat een gedicht van Hotze Sytzes Buwalda:

*Deur de Sint Jabuurster gemeenschapszin,
is et dat ik hier kommen bin,
soa't eerst myn foorganger deed,
sil ik tenâ loaien bij lief en leed.*

In 1980 is de Groate Kerk een “Kultureel Sintrum” geworden. De Stichting Âlde Fryske Tsjerken is eigenaar van de kerk. Daarna vertelt Klaske Wijbenga over het Jabikspaad. In de verbouwde Groate Kerk is achter het orgel een tussenverdieping gebouwd. De ruimtes die zijn ontstaan zullen worden gebruikt als stiltecentrum en voorlichtingsruimte door het Landelijk Genootschap Sint Jacob en de Stichting Jakobspaad Friesland. Hier start de pelgrimsroute naar Santiago de Compostela. Voor wie hem wil lopen of fietsen!

Na anderhalf uur praten nemen we afscheid. Ik krijg een prachtig boekje van de Groate Kerk van St. Jabik, uit de serie Monument van de Maand. Voor de bestuurders van het Kultureel Sintrum heb ik vanuit onze Grote Kerk een kaars meegenomen. Deze kaars is aangestoken aan een kaars, die elke zondag in de Grote Kerk van Drachten brandt. Na veel omzwervingen is deze kaars, als symbool van vrede, via een paar gemeenteleden die in Engeland hebben gewoond, in Drachten terechtgekomen. De kaars is een symbool van vrede, maar ook een symbool van verbondenheid met alle Grote Kerken in Nederland.

In de Jacobshoeve, vier huizen ten westen van de Groate Kerk, waar Klaske en Douwe Wijbenga een Bêd & Brochje runnen, mag ik een stempel halen. Als start van het Jabikspaad.

Dat klopt helemaal niet natuurlijk, want ik loop het Jabikspaad niet. Maar het is toch leuk om te hebben in mijn wandelboek.

Even later rijdt mijn zus de auto voor. Wat een luxe. En het eten staat klaar.

Op 1 april start ik het vervolg van mijn wandeling “Langs 77 Grote Kerken in Nederland” in St. - Jacobiparochie. Bij de Groate kerk.

Vrijdag 1 april 2011

's Ochtends een sms-je van een sponsor uit Roden: Het is geen 1-april-grap. Aukje loopt echt vandaag weer een etappe. Sterkte!!

Leuk, zulk meeleven.

Ik loop vandaag van St. Jacobipaochie naar Sexbierum. Martje Veenstra, een oud-collega kerkelijk werker uit Drachten West en inmiddels predikant te Steggerda-Noordwolde loopt vandaag met me mee.

Wat er eerst moet gebeuren: Auto in Sexbierum zetten, wc-gebruik bij mijn nichtje Marjolein, die in Sexbierum woont, in de tweede auto stappen en naar St. Jacobiparochie rijden. Daar de auto parkeren. 's Middags doen we alles in omgekeerde volgorde. Het is wat georganiseer, maar het lukt allemaal.

Het is alweer goed weer. Niet te warm. Geen regen. Het lijkt alsof de goden de eerste dagen van de wandeling steeds met me zijn. Wie weet, is dat een klein beetje zo.

We praten wat af. Alsof we elkaar jaren niet gezien hebben.

In Firdgum hebben we onze eerste pauze. We eten ons brood op een bankje op het kerkhof van Firdgum, waar ook de overgebleven toren van de kerk staat. De Nederlandse Hervormde kerk, de St. Nicolaaskerk van Firdgum is in 1794 afgebroken. Sinds die tijd heeft Firdgum alleen nog een kerktoren en gaat men in Tzummarum naar de kerk.

Roel Slofstra (*1939), Friestalige troubadour, woonde lange tijd in Firdgum. Misschien woont hij er zelfs nog.

Dan gaat de tocht verder, achter Tzummarum en Oosterbierum langs richting Sexbierum. Het gaat miezeren en het waait hard. Een tractor met eg erachter stuift ons de mest en kalk, dat opgenomen moet worden in de klei, in het gezicht. We voelen en ruiken het: het is een "boerestreek" hier. We merken dat we moe worden. Maar nergens een bank in deze streken waar je een wijde blik hebt. Tot de zeedijk kunnen we zien. Prachtig.

Dan staat er een DHL-vrachtauto aan de kant van de weg. Met een soort "plank" achterop. Voor het laden en lossen, denken we.

Maar het zou een prachtige zitplaats voor ons zijn. Natuurlijk vragen we het aan de chauffeur. Hij vertelt dat hij nog drie kwartier daar moet staan. Later horen we van hem dat hij z'n pauze moest nemen. Zijn tachograaf geeft aan dat hij het eerste uur niet verder mag. Verplichte rust dus. En een voordeel voor ons!

Achterop de auto zitten we heerlijk. En het eten en drinken laten we ons goed smaken.

Ik geef de chauffeur -hij komt uit Zwaagwesteinde en moet nog naar Franeker- nog wel even een sponsorkaart. Je weet maar nooit .....

Als we ons laatste stuk lopen rijdt hij ons voorbij. Een vrolijk handopsteken als groet.

Om twee uur zijn we in Sexbierum. Weer een etappe van 18 km. achter de rug. De eerste 100 zit er bijna op.

Ik breng Martje Veenstra naar St. Jacobiparochie. Daar vandaan rijdt ze naar huis. Ze laat iedereen groeten, die haar kent.

Marjolein, mijn nichtje, getrouwd met Piet, heeft een heerlijk bad voor me klaar staan. Ze wonen, met hun kinderen Ayold en Meirit in Sexbierum, het eindpunt van mijn route deze dag. En 's avonds is er een lekkere maaltijd! Super!

Donderdag 7 april 2011

Op donderdag 7 april gaat de tocht richting Harlingen verder. 's Morgens heb ik eerst een crematie in Goutum. Ook dat werk moet doorgaan. En 's avond wacht weer een vergadering van de Taakgroep Maatschappij van de Grote Kerk, die zich bezighoudt met de Inloop Grote Kerk. Dus het is deze dag lopen tussen het werk door.

Maar het is prachtig weer. Aan mijn rechterhand heb ik de zeedijk die de Waddenzee van het land gescheiden houdt. Aan de horizon tegen de dijk aan af en toe een klein huis en een eenzame tractor. Er wordt daar ook gewerkt. Maar er heerst ook rust.

Vlak voor Wijnaldum zie ik dieren in het land. Ik kan niet traceren wat het zijn: eenden, hazen, ganzen? Dan komt er een jong meisje langs op een fiets. Ze trapt stevig tegen de wind in. In haar oren een walkman, maar dat heet tegenwoordig MP3 of MP4 speler. Ze roept: "Een buizerd!" Ik kijk haar aan, roep terug: "Een buizerd? Op de grond?" Dan zij weer: "Dan zijn het fazanten, denk ik!" En weg is ze .....

Ik sta verwonderd stil. Om haar spontaniteit. Om haar vrolijkheid. Om haar kennis van de dierenwereld. Om deze ontmoeting. Een buitenkind! Dat is een ander persoon dan een stadskind. En ik kan haar nog naschreeuwen, zodat ze het nog net hoort: "Dank je wel!"

In Harlingen is er het water, de kade met de boten naar de eilanden, de schepen in de haven van Harlingen, eenden en meeuwen. Dit is vrijheid en puur feest!

De binnenstad is prachtig. En de Grote Kerk ook. Een massief gebouw met aan alle vier zijden een

ingang. Grote hoge ramen. Het doet me in eerste instantie denken aan een pakhuis, zoals je tegen kunt komen aan de binnenwaters in het centrum van Amsterdam.

Binnen tref ik de koster, een vrouw die zegt dat ze geen Friezin is, maar uit West-Friesland komt. Alsof dat geen Friesland is ..... En de heer Van der Schaar, voorzitter van de Kerkrentmeesters van de Hervormde Gemeente

(wel P.K.N.) van Harlingen.

Hij begint direct te vertellen. En houdt dat een dik uur vol. Als hij vertelt dat hij ook stadgids is in Harlingen, begrijp ik hoe het komt dat hij zoveel weet en zoveel vertelt.

Van hem hoor ik waarom de Grote of Nieuwe Kerk vier ingangen heeft: hij is gebouwd in de vorm van een Grieks kruis. En hij vertelt verder: "De huidige kerk werd gebouwd op de plaats van een Middeleeuwse kerk, de Dom van Almenum, die op een terp stond. Deze werd in 1772 afgebroken met uitzondering van de tufstenen toren. De huidige kruiskerk werd in 1775 in gebruik genomen. Het orgel dateert ook uit dit jaar en werd gebouwd door Albertus Antoni Hinsz. Het bijzondere is dat het orgel en de daaronder staande kansel een eenheid vormen en van dezelfde houtbewerker zijn, J.G. Hempel. De kansel staat centraal in de Kerk. Waar je ook zit, de preekstoel en de preker

zijn altijd zichtbaar. Dat heeft te maken met de geloofsopvatting: Sola fide, sola scriptura – door het geloof alleen, door de Schrift alleen.”

Na de bezichtiging van de kerk geef ik de heer Van der Schaar de kaars die bij ons in de kerk is aangestoken aan een kaars die twee gemeenteleden van de Protestantse Gemeente van Drachten hebben meegenomen uit Engeland. Een idee ingegeven door een predikant die, toen hij in 1986 met een groep Amerikaanse christenen uit York in Pennsylvania een dienst bezocht in een orthodoxe kerk in Rusland, van een oude vrouw drie roebels kreeg. Zij vroeg hem daarvoor een kaars te kopen die aangestoken moest worden tijdens de diensten in zijn kerk, als teken van vrede.

En zo gaan haar kaarsen de wereld rond. En zo gaat haar oproep de wereld rond.

Wij, in de Grote Kerk van Drachten, hebben eraan toegevoegd: In verbondenheid met alle Grote Kerken in Nederland. Aan elke Grote Kerk die ik bezoek wordt zo'n kaars gegeven.

De heer Van der Schaar legt hem voorlopig in de kluis. Met de geschreven tekst erbij en mijn wandelkaarten. Op een kerkenraadsvergadering wil hij vertellen hoe het geweest is, mijn samenzijn met hem in de Grote Kerk van Harlingen.

Op de valreep mag ik meer mooie dingen zien, die ook in de kluis liggen. Maar ik mag er niets over vertellen of schrijven. Dat doe ik dan ook maar niet! Dan gaat de ijzeren deur weer dicht. En ligt alles, inclusief onze kaars, veilig achter slot en grendel.

Marjolein is er, samen met Ayold en Meirit, om met de auto op te halen uit Harlingen. Wat een luxe. Daar zal ik in de toekomst vast nog wel eens aan denken als ik moet puzzelen hoe ik met het openbaar vervoer terug kan komen.

Vrijdag 15 april 2011

Route: Harlingen – Kornwerderzand.

Het weer is weer geweldig! Gea Klaassen loopt vandaag mee. Maar ook maandag 18 april en donderdag 21 april, als we de Afsluitdijk lopen. Ze zegt: “Altijd als wij rijdend over de Afsluitdijk wandelaars zagen op de dijk, dachten we: Die zijn gek! Dat doe je toch niet, lopen over de Afsluitdijk! En nu doen we het zelf!” Ze heeft haar familie gevraagd haar te sponsoren voor de route Kornwerderzand – Den Oever, een route van 42 km. En het vrouwenkoor Claribel sponsort haar ook! Goed idee!!

We parkeren onze auto bij het station. Daar passeert ons een groep schoolkinderen met een krans. Aan de leraar vragen we wat er aan de hand is.

Hij vertelt dat het vandaag Bevrijdingsdag in Harlingen is. Harlingen is op 15 april bevrijd. De kinderen gaan een krans leggen bij het monument van Sint Joris en de draak in het Harmenspark. Het verhaal van Sint Joris en de draak is een vroegchristelijke legende uit de vijfde eeuw. Sinds de elfde eeuw staat deze vertelling symbool voor de strijd tussen goed (Sint Joris) en kwaad (de draak). De voorstelling wordt veel gebruikt om oorlog uit te beelden. Het gevecht ging tegen de hel, opgeroepen door de waanzin van het fascisme. Met het beeld wordt uitdrukking gegeven aan de overwinning op de bezetter. De staande mannenfiguur is de verpersoonlijking van de verrijzenis.

Vanaf het station lopen we richting de boten naar Terschelling en Vlieland. Daarna gaat het zuidwaarts langs de Waddenzee. Een vrouw wijst ons even de weg, want bij de havens zijn ze het eerste

deel van de zuidelijke route aan het asfalteren. Ze fietst elke ochtend even bij het water langs. Nee, ze is geen Harlinger, ze woont er pas twee jaar, maar dat water, hè .....

Als we haar vertellen waarom we daar lopen leeft ze helemaal op. Ze heeft het gelezen, inderdaad. "U loopt langs 77 Grote Kerken. Geweldig!" Dan stapt ze op haar fiets. "Veel succes", en een arm-zwaai. Wij lopen verder, buiten de dijk en hebben zo steeds de zee aan onze rechterhand. Een prachtige gezicht. Er is geen rimpeltje op het water.

Bij Zurich gaat het de Afsluitdijk op. Daar blijkt dat we niet meer aan de andere kant van de dijk kunnen komen. Een hek dat te hoog is voor een overstap scheidt het fietspad van de dijk. Jammer,

want we hadden aan de andere kant van de dijk willen eten. En wat erger is: hoe moeten we nu plassen en waar? Als we zitten te eten, dan toch maar aan de vierbaansweg, achter de vangrail, merken we op dat de chauffeurs van de auto's die passeren ons niet kunnen zien. Want wij zien de chauffeurs ook niet zitten in hun auto's. Op de eerste baan niet; op de tweede baan ook niet. Dus besluiten we dat we rustig ook op deze plek kunnen plassen. Niemand merkt er iets van. Dat probleem is dus ook weer opgelost.

Om half twee zijn we in Kornwerderzand. En we nemen de bus terug naar Harlingen.

Daar wacht de auto. In een restaurant een heerlijke kop cappuccino en nog een ijsje. We flaneren bij de havens lang. Heerlijk! Vakantie!

Maandag 18 april 2011

Meelopers zijn vandaag Gea Klaassen, Theun van der Werff en Sietze van der Meer. We lopen de eerste helft van de Afsluitdijk, tot aan het monument. De oversteek naar de provincie Friesland. Gea heeft haar familie en haar koor gevraagd haar te sponsoren. En Theun wilde altijd al eens de Afsluitdijk lopen. Dus hier zag hij zijn kans! Sietze kent Theun weer en zo is het gekomen dat ook hij meeloopt.

Gea, Theun en Sietze lopen donderdag 21 april weer mee omdat dan tweede, kleinere helft van de Afsluitdijk gelopen wordt, vanaf het monument tot Den Oever. Daarna kan de tocht door Noord-Holland beginnen!

"Overdag ging de wolkkolom het volk voortdurend voor, en 's nachts een vuurzuil." (Numeri 13: 22)

Het is maandag. 's Morgens 18 april om 9.00 uur.

We parkeren de auto bij Kornwerderzand. Voeten insmeren met Gehwol voetcrème. Sokken erover en wandelschoenen aan. Elke ochtend hetzelfde ritueel. Maar het werkt. Tegen blaren, tegen zweetvoeten en tegen branderige voeten. Als er geen Gehwol was .... Hoe zouden die Israëlieten dat gehad hebben, dagen aaneen door de woestijn .....

Er zijn vandaag drie meelopers. Drie mensen van de groep die twee jaar terug met mij op reis was naar Rome. Eén van hen laat zich sponsoren door haar koor en haar familie, omdat ze de hele Af-

sluitdijk met me meeloopt, van Harlingen naar Den Oever. De andere twee, mannen, laten deze dag hun vrouwen achter. Zij zullen ons straks komen halen bij het monument op de dijk.

Het lopen gaat voortreffelijk. Het weer is prachtig. Het IJsselmeer ligt te glinsteren in de zon. Aan de andere kant de Waddenzee, één grote watervlakte.

Als we een paar kilometer gelopen hebben loopt de temperatuur op. Jassen gaan uit, vesten ook, broekspijpen worden opgerold of afgeritst. De zon heeft vrij spel. De wind, die in onze rug blaast, ook. Na weer een paar kilometer merkt iemand het op: rechtsboven onze hoofden, in de lucht, een wolk. Niet zomaar een wolk, maar een grote zwarte wolk van vliegjes. En ze gaan die hele lange weg tot aan het monument niet meer weg. Soms zijn ze vlak voor ons, lopen we bijna met ons hoofd in de wolk(en) en moeten we de vliegjes wat opjagen; dan weer zijn ze een paar meter voor ons uit. Maar steeds zijn ze er, als die Wolk, die het volk Israël voorging op hun weg naar het beloofde land. En ik denk: Als die vliegjes nu eens vuurvliegjes zouden zijn ..... En als het nu eens nacht was ..... Een vuurkolom .....?

Israëlieten op weg door de woestijn. Is onze tocht ook een tocht door de woestijn? Is ons léven misschien een tocht door de woestijn? Ik weet wel zeker dat dat af en toe zo kan zijn. En daarvoor hoef ik niet eens zo ver terug te gaan in mijn leven. Vorig jaar nog, een halve burnout. Niet weten wat er met je lichaam aan de hand is. Niet meer alles kunnen. Niet meer alles weten. Niet meer .....

*“Uit staat en stand en wijsheid losgewoeld,
omgewaaid, ontwortelde plataan ...”*

Een lied van Huub Oosterhuis. Zo voelde ik me toen .....

Om 14.00 uur zijn we bij het monument. In het kielzog van de wolk. We krijgen bloemen! Alsof we de vierdaagse gelopen hebben! Er is koffie met een croissant. Er is drinken. Zelfs in de woestijn.

Donderdag, 21 april 2011

Op donderdag 21 april zetten we de tocht voort. Als we uit de auto stappen bij het monument is er rechts van ons wéér die wolk van vliegjes. En als we nog eens beter kijken is het niet die ene wolk, maar zijn het honderden wolken vliegen. Op het fietspad, boven het gras, en bovenop de dijk. Het ziet er zwart van. En dat doet ons dan weer denken aan die plaag, waarvan verteld wordt dat “in heel Egypte het stof veranderde in muggen; alle mensen en dieren zaten onder de muggen ....” (Exodus 8: 13 en 14).

Woestijn en Egypteland. Droogte, hitte en ellendeland.

Wat is het dan goed dat je aan de overkant van het meer het nieuwe vaste (beloofde) land ziet. Den

Oever. De Wieringermeer. Land van rust en ruimte. Land van bloembollen en bloemen. Land van het nieuwe leven.

*“Toen heeft hij licht onder zijn schors gevoeld,
een vlaag van knoppen die op springen staan.”*

Het lied van Huub Oosterhuis komt uit de bundel “Zolang er mensen zijn”, nr. 60

Afstand Drachten – Den Oever: 130,8 km.